

Sygn. akt VU 555/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Ewa Nowakowska

Protokolant Alina Kędzia

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2013 roku w Kaliszu

odwołania A. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 22 marca 2013 roku Nr E (...)

w sprawie A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wypłatę świadczenia

oddala odwołanie

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22.03.2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił A. M. prawa do wypłaty emerytury za okres od dnia 1.10.2011 roku do dnia 22.11.2012 roku, bowiem nie rozwiązała stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, co w świetle art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, pozbawiało ją prawa do wypłaty emerytury poczynając od 1.10.2011 roku

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła do sądu A. M. domagając się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury za okres od dnia 01.10.2011 roku do dnia 21.11.2012 roku. Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje.

A. M., urodzona w dniu (...), wniosek o emeryturę złożyła w dniu 27.06.2008 roku wskazując, iż pozostaje w zatrudnieniu (dowód: k. 49 akt rentowych).

Decyzją z dnia 28.07.2008 roku przyznano jej emeryturę od miesiąca złożenia wniosku. Była to emerytura przyznana dla kobiety, która ukończyła 55 lat i wykazała staż pracy wynoszący co najmniej 30 lat. Wypłata emerytury została zwieszona z powodu kontynuowania przez odwołującą się zatrudnienia. Wskazano, iż w celu podjęcia wypłaty świadczenia należy przedłożyć świadectwo pracy potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca ta była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. W pouczeniu do decyzji wskazano treść przepisu, z którego wynikała zasada iż dla uzyskania wypłaty emerytury

konieczne jest rozwiązanie stosunku pracy z pracodawcą, u którego ubezpieczony był zatrudniony bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do świadczenia (dowód: decyzja z dnia 28.07.2008 roku, k. 108 akt rentowych).

Od dnia 01.04.2009 roku podjęto wypłatę emerytury na wniosek odwołującej się wobec zmiany przepisów w tej kwestii, mimo iż nadal kontynuowała zatrudnienie u dotychczasowego pracodawcy.

W dniu 07.09.2011 roku A. M. zwróciła się do ZUS o zawieszenie wypłaty emerytury z uwagi na to, że nie zamierza rozwiązać stosunku pracy i w miejsce tego świadczenia wniosła o podjęcie wypłaty renty rodzinnej.

ZUS wstrzymał odwołującej się wypłatę emerytury od dnia 01.10.2011 roku, z powodu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego zatrudnienie było wykonywane bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do świadczenia. Podstawą rozstrzygnięcia organu rentowego była treść art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie innych ustaw. Ustawą z dnia 16.12.2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 257 z 2010 roku poz. 1726) wprowadzona została bowiem zmiana w ustawie z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009 roku poz. 1227 ze zmianami). Mocą tej zmiany dodany został art. 103 a w brzmieniu: „prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego na rzecz”.

W stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury po dniu 31.12.2010 roku przepis ten wszedł w życie od dnia 01.01.2011 roku i w przypadku kontynuowania zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy osobom tym wcale nie podejmowano wypłaty świadczenia, jeśli nie nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy.

Zgodnie z art. 28 tej ustawy w odniesieniu do emerytur przyznanych przed dniem jej wejścia w życie przepis dotyczący zawieszenia ich wypłaty w wypadku kontynuowania zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy znajdował zastosowanie od dnia 01.10.2011 roku, tak by osoby te miały czas na uregulowanie swoich spraw zawodowych i podjęcie decyzji co do rozwiązania stosunku pracy o ile wybrałyby pobieranie emerytury.

Od dnia 22.11.2012 roku organ rentowy ponownie podjął wypłatę emerytury, a odwołująca się wniosła o jej wypłatę za okres od dnia 01.10.2011 roku do dnia 21.11.2012 roku.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z brzmieniem art.103 a ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 153 poz.1227) prawo do emerytury ulega zawieszeniu, bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Powołany przepis został wprowadzony art. 6 ustawy z dnia 16.12.2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 roku Nr 257 poz.1726) i wszedł w życie z dniem 01.05.2011 roku, przy czym zgodnie z zapisem art. 28 cyt. ustawy do emerytur i rent przyznanych przed dniem wejścia w życie ustawy, przepis ustawy (ujętej w art.6 i 18) w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się poczynając od dnia 01.10.2011 roku.

Tożsamy rozwiązanie ustawowe obowiązywało już w okresie od 1 lipca 2000 roku do 7 stycznia 2009 roku (art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) i odnośnie jego zgodności z ustawą zasadniczą pozytywnie wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 7 lutego 2006 roku SK 45/04. Kwestie te rozstrzygał także Sąd Najwyższy w uchwale Składu siedmiu sędziów z dnia 10 listopada 2004 roku IIUZP 9/04 OSNP 2005/3/41, podsumowującej wcześniejszy nurt orzecznictwa, podkreślając tam iż w dotychczasowym orzecznictwie wyrażono pogląd, że zawieszenie prawa do emerytury w przypadku pozostawania w stosunku pracy jest funkcjonalnie

uzasadnione. Sąd Najwyższy podkreślał, że zasadą jest, iż pracownikowi, który nabył prawo do emerytury przysługuje jedno świadczenie – albo emerytura z ubezpieczenia społecznego, albo wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia. Powyższe ma też oparcie w art. 67 ust. 1 Konstytucji, wiążącym z osiągnięciem wieku emerytalnego powstanie prawa do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa. Pracownik, który osiągnął wiek emerytalny może więc wybrać albo status emeryta, albo zachować, pomimo nabycia prawa do emerytury, status pracownicy. Nie może jednak łączyć bez ograniczeń statusu emeryta i pracownika, a więc otrzymywać równocześnie świadczenia z tytułu utraty zdolności do dotychczasowej pracy (osiągnięcie wieku emerytalnego jest bowiem uznawane za równoznaczne z utratą zdolności do zarobkowania własną pracą) i wynagrodzenia z tytułu kontynuowania zatrudnienia, do wykonywania którego pracownik utracił zdolność.

Uznano, że zmodyfikowanie zasad zawieszalności prawa do świadczeń z uwagi na pogarszającą się sytuację społeczno-gospodarczą, w tym wzrost stopy bezrobocia i jego coraz częściej strukturalny charakter oraz postępujące ubóstwo, nie narusza więc wyrażonej w art. 2 Konstytucji zasady demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Na władzach publicznych spoczywa bowiem nie tylko wynikający z art. 67 ust. 1 Konstytucji obowiązek zapewnienia zabezpieczenia społecznego obywatelom, którzy osiągnęli wiek emerytalny, ale także przewidziany w ustępie 2 tego artykułu obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego obywatelom niemającym środków utrzymania, pozostającym bez pracy nie z własnej woli.

Problematyka rozumienia art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach, jego zakresu podmiotowego oraz granic stosowania była przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego także w innych orzeczeniach, m.in. w wyroku z dnia 30 lipca 2003 roku, II UK 363/02 (niepublikowanym)

Z kolei Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z dnia 13.11.2012 roku K 2/12, z stwierdził, iż art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt. 2 ustawy z 16.12.2010 roku, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 01.01.2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji.

Trybunał uznał, że ustawodawca, rozciągając obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji prawa do emerytury, na osoby, które skutecznie nabyły i zrealizowały to prawo w okresie od dnia 08.01.2009 roku do dnia 31.12.2010 roku, naruszył zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. W tym okresie bowiem treścią ryzyka emerytalnego było wyłącznie osiągnięcie wieku emerytalnego (i stażu ubezpieczeniowego), i realizacja świadczenia następowała niezależnie od dalszego zatrudnienia. Zasada ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, związana jest z bezpieczeństwem prawnym jednostki i przejawia się w takim stanowieniu i stosowaniu prawa przez państwo, by nie stawało się ono pułapką dla obywatela i by mógł on układać swoje sprawy w zaufaniu, że nie naraża się na skutki, których nie był w stanie przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań oraz w przekonaniu, że jego działania będą także później uznawane przez porządek prawny.

Rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 roku spowodowało, że osoby, które skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od dnia 08.01.2009 roku do dnia 31.12.2010 roku zostały objęte nową, mniej korzystną dla nich treścią ryzyka emerytalnego, bo aby emeryturę nadal pobierać po dniu 01.10.2011 roku, musiały one rozwiązać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą. W przeciwnym razie ich świadczenie emerytalne ulegało zawieszeniu.

Oceniając sytuację tych osób z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, Trybunał uznał, że gdyby w momencie przechodzenia na emeryturę osoby te wiedziały, że będą musiały przerwać zatrudnienie, żeby uzyskać świadczenie emerytalne, to ich decyzja być może byłaby inna, tzn. nie składałyby wniosku o ustalenie prawa do emerytury i kontynuowałyby zatrudnienie. Korzystniejsze byłoby bowiem dla nich osiągnięcie wysokiego dochodu ze stosunku pracy niż dużo mniejszej emerytury. Co więcej, późniejsze złożenie

wniosku oznaczałoby wyższe świadczenie emerytalne. Treść ryzyka emerytalnego, w określeniu której ustawodawca ma swobodę, nie powinna być zmieniana w stosunku do osób, które już nabyły i zrealizowały prawo do emerytury.

Trybunał zwrócił ponadto uwagę, że ustawodawca wprawdzie przewidział w art. 194c ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodanym ustawą z dnia 10.06.2011 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, możliwość ponownego, korzystniejszego od zasad ogólnych, ustalenia wysokości świadczenia dla osób, które złożyły wnioski o emeryturę w latach 2009-2010, a którym świadczenie zostało zawieszane od dnia 01.10.2011 roku, jednakże uzależnił skorzystanie z niej od spełnienia warunku niepobierania zawieszanej emerytury przez 18 miesięcy. Tym samym osoby, które go nie spełnią, mogą wprawdzie przeliczyć wysokość emerytury po rozwiązaniu stosunku pracy, ale na zasadach ogólnych – świadczenie zostanie zatem wyliczone wg kwoty bazowej albo średniego dalszego trwania życia na dzień złożenia wniosku, którego mogliby nie składać, gdyby wiedzieli, że zostanie w stosunku do nich zmieniona treść ryzyka emerytalnego. Niekonstytucyjność przepisu prawa materialnego odnosi się więc jedynie do grupy osób, które nabyły prawo do emerytury pomiędzy dniem 08.01.2009 roku i dniem 31.12.2010 roku.

Odwołująca się nie należy do tej kategorii osób. Uzyskując prawo do emerytury miała świadomość konieczności rozwiązania stosunku pracy, nie zdecydowała się na to rezygnując tym samym z pobierania tego świadczenia. Po zmianie stanu prawnego od dnia 01.01.2009 roku skorzystała z nowej możliwości na czas przejściowy, tj. do momentu powrócenia przez ustawodawcę poprzedniej regulacji. Nie należy więc do grupy osób, co do których została naruszona zasada zaufania do państwa. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie zmienia więc jej sytuacji.

Podjęcie przez ZUS wypłaty emerytury od dnia 22.11.2012 roku, w sytuacji, gdy orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie dotyczy sytuacji odwołującej, nie znajduje żadnego uzasadnienia w świetle wspomnianego rozstrzygnięcia Trybunału i jest dla Sądu niezrozumiałe, ale kwestia ta nie stanowi przedmiotu zaskarżonej decyzji.

Skoro zatem żądanie wypłaty emerytury, za okres od dnia 01.10.2011 roku do dnia 21.11.2012 roku, jest nieuzasadnione, w myśl art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. orzeczono jak w wyroku.